

1998, ՕԳՈՍՏՈՍ Բ, ԹԻՎ 16 (3)

**ԲՐԻՍՏՈՂԵԱՅ
ԱՅԱՄՏԱՆ**

ՄԱՅՐ ԱԹՈՒ ՍՈՒՐԻ ԷԶՄԻԱՆԻ ԿՈՆԱԿԱՆ, ՄԶԱԿՈՒԹԱՅԻՆ, ԼՐԱՏՎԱԿԱՆ ԵՐԿԶԱՐԱԹԱԹԵՐ

ՄԱՅՐ ԱԹՈՌ ՍՈՒՐԲ ԷԶՄԻԱՆՆԻ ԿՐՈՆԱԿԱՆ, ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ, ԼՐԱՏՎԱԿԱՆ ԵՐԿՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

**ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ՀԱՅՐԱՊԵՏԸ
ՎԵՐԱԳԱՐՉԱՎ ՄԱՅՐ ԱԹՈՌ**

Օգոստոսի 22-ին՝ վաղ առավոտյան, Ն. Ս. Օ. Տ. Տ. Գաբեգին Ա Ամենայն Հայոց կաթողիկոսը չորս ամիսների բացա-

յանը, Արեւմտյան Եվրոպայի հայրապետական պատվիրակ եւ Փարիզի առաջնորդ Տ. Ռոստոմբոյ Նազարյանը:

Երեսնակի «Չվարթինգ» օդանավակայանում Ահեփառ Հայրապետի ղեկավարելու էին եկել Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրական դատարանի նախագահ Գագիկ Հարությունյանը, «Հայաստան» համահայկական հիմնադրամի գործադիր տնօրեն Րաֆֆի Հովհաննիսյանը, ՀՀ կրթության և գիտության նախարար Լ. Սյուրյանը, Մշակույթի նախարար Ռ. Շառոշյանը, Երանախիբ ղնատգետ Ա. Հերոյանը, Մայր Ա.

կայությունից հետո ԱՄՆ-ից, ուր մեկնել էր ամերիկյան թմի 100-ամյա հոբելյանական միջոցառումները նախագահելու եւ բուժման նպատակով, վերադարձավ հայրենիք:

Վեհափառ Հայրապետին ուղեկցում էին ԱՄՆ Արեւելյան եւ Արեւմտյան քեմերի առաջնորդներ Տ. Խաժակ արք. Պարսամյանը եւ Տ. Վահ արք. Հովսեփ-

քոռ Ա. Էջմիածնի դիվանապետ Տ. Ներսիս անը. Պոլսապետության գլխավորորդյանը հոգեդր ղարը Հայաստանյայց Առաքելական Եկեղեցու թեմակալ առաջնորդներ, Մայր Աթոռի միաբանության անդամներ գերազնորի եւ արժանապատիվ հայրեր, Գերագույն հոգեդր խորհրդի անդամներ:

Շարունակությունը՝ էջ 2

**ԳԵՐԱԳՈՒՅՆ ՀՈԳԵՒՈՐ ԽՈՐՀՐԴԻ
ՆԻՍՏԸ ՄԱՅՐ ԱԹՈՒ Ս. ԷԶՄԻԱՇՆՈՒՄ**

Օգոստոսի 24-ին Սայր Արոտ Ս. Էջմիածնում Ամենայն Հայոց Գարեգին Առաջին կաթողիկոսի եւ Ամերիկայի Միացյալ Նահանգների Արեւմտյան թեմի առաջնորդ Տ. Վաչարք. Հովսեփյանի ատենապետությամբ աշ

վաճ ալյցերի, միջեկեղեցական հարմարությունների մասին:

Բողոքման աշխատանքները կշարունակվեն, օգոստոսի 26-ը կըմբռնվեն ճանաչողական 1700-ամյակի տոնակատարությունների և Երեւանի Մայր եկեղեցու շինարարության, միաբնակարանական արողների հետ հարաբերությունների, եկեղեցու կանոնադրության ճշակման հետ կապված հարցեր, կսկսվի ֆինանսական ծախսերի մասին լազնակարգում:

Ժողովականների կողմից առաջարկվեց անդրադառնալ մասն Հայաստանում կրթական կազմակերպությունների եղանակով վերստին գործունեությանը, եկեղեցի-պետություն հարաբերություններին, Հայաստանից դուրս գործող հայկա-նկեղեցիների վերանորոգման խնդիրներին:

[illegible]

խառանքներն սկսեց Գերագույն իդգեո խորհրդի բնղայնվաո եոթրյա նիստը։

Բազման աղոթքից հետո ժողովախաններ հոտոն կայա իղովղը արտաախանեցիո Կ. Պղս պատրիարքը երջանկահիշատակ Գարեղն աղոթ. Գազանդյանի հիշատակին։

Այսպես Նորին Սրբությունը ժողովականներին տեղեկություններ տվեց իր առողջացալ փնճակի մասին՝ միաժամանակ իր գնահատանքը արտահայտելովով Վանական խորհրդին անցնող չորս ամիսների ընթացքում Սյայ Աթոռի ընթացիկ գործերը կառավարելու համար:

Նիստի առաջին օրը Նորին Սրբություն
հանդես եկավ անփոփ զեկեղյոյց Մայր Աթո
քի միաբանության, հոգեւոր ճեմարանի
Ջորիստոնեական դաստիարակության ի
շարդողնական կենտրոնի, տպարանի գործո
նության մասին, Գերմանիա, Եփեսոս եւ
ԱՄՆ կառարած հովիւապետական այցելու
ներկայից։ Միայն Աբրու Մ. Բոնիաժին կատար

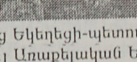
ՀՀ ՆԱԽԱԳԱՀ ՌՈՐԵՐՏ ՔՈՉԱՐՅԱՆՆ ՈՒ
ՎԱՐՉԱՊԵՏ ԱՐՄԵՆ ԴԱՐԲԻՆՅԱՆՆ ԱՅՑԵԼԵՑԻՆ
ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻՆ

Օգոստոսի 26-ին ՀՀ նախագահի Ռոբերտ Քոչարյանն ու վարչապետ Արմեն Դարբինյանն այտեղեղն Մալո Աթոռ եւ բարի վե-

խնդրին նվիրված առանձին մի հանձնախմբի ստեղծման անհրաժեշտությունը:
Իր հերթին պարոն Քոչարյանը կարեու-

պատճառով մաղթեցին Նորին Արքեպիսկոպոս Գաբրիէլ Ա՛ Վեհափառին: Վեհափառ Հայրապետը հիշուրեքին ներկայացրեց Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Արամ Ա՛ կարողի-կառնի եւ նրա ուղեկիցներին, նաեւ Գերագոյն իրողներ խորհրդի նիստի առիթով Մայր Աթոռում գտնվող իրողներականներին:

Անդրադառնալով Միացյալ Նահանգներ կատարած այցելությանը՝ Վեհապալ Հայրապետը կարելո՞ղեց Սփյուռքի լայն ներուժի կենտրոնացումը և՛ հայության համախմբումը և՛ լակայն Հայաստանի շուրջ բնօրնդով Հայ Առաքելական Եկեղեցու կարևոր դերը իրենց այդ գաղափարի իմաստով խորհի: Ամենայն Հայոց կաթողիկոս տեղիկացրե՞ց մահ Գերագույն հոգևոր խորհրդի նման մասին, որտեղ քննադատվե՞ր թմրաների և՛ կը Եկեղեցի-պետության հարաբերությունը: Եկե՛հապալ Հայրապետը նկատեց, որ նորասկսի Հայաստանում Հայ Առաքելական Եկեղեցիքի կենսական դրբը պետք ուժեղանա՞ն և՛ այդ աղիորդ նշե՛ր վերոհիշյալ

րեց Եկեղեցի-պետություն միասնությունն ու
Հայ Առաքելական Եկեղեցու իռեզիոր առա-
քելությունը Հայաստանի ամբաջման գոր-
ծում:

Այլա Ամենայն Հայոց եւ Մեծի Տանն Կիլիկիո կաթողիկոսներն առանձնագրոյց ունեցան նախագահի եւ վարչապետի հետ՝ նվիրված Հայաստան-Սփյուռք հարաբերութիւններին ու 1700-ամյակի տոնակատարութեան հարգեին:

**ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻՆ ԱՅՅԵԼԵՑ
ՄԵԾԻ ՏԱՆՆ ԿԻԼԻԿԻՈ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԸ**

Օգոստոսի 26-ին Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Ա
բաթ Ա կաթողիկոսը Լիբանանի վարչապետ
անձնական ինքնաթիռով ժամանեց Հայաս
տան՝ քարի վերադարձ ասելու եւ շուտափույ

ապաքինման մտադրանքներն անձամբ հայտնելու Ն. Ս. Օ. Տ. Վարեզին Ա անձանկ շալոց կարողությունին: Արամ Ա կարողիկոսն ուղեկցելու էին կարողիկոսական ընդհանուր փոխամորթ Տ. Արտավազդ արք. իրորայան Վրիլիկին կարողիկոսության ցեմետրիական վարչության առեմնապետ, երեսփոխան ժեհ. Պապադեմյանը, գավազանակիր Տ. Արուստ. Դանիելյանը:

Օրոշումն պայմանաժամ է հիփոթեկային կարգով սին Մայր Լորու Ա. Էջմիածնի դիվանատան Ներսես արք. Ողոպպապետի վրա կապիտալ բյուրո դիմաձեռնելի Մայր Լորոյ միջաբերական անդամներ Տ. Գարգեղի արք. Ն. Սիսյանի, Տ. Կաչի արք. Ղուկասյանի, Տ. Շուշիկյանի, Ս. Աննայանի, Տ. Արսեն արք. Քերիշերյանի, Տ. Գյուլում արք. Նազազյանի, Հայաստան երեւոյն գովուղի հիփոթեկ միջաբաններ Տ. Մնար արք. Լեւոնյան, Տ. Սեպուրի արք. Մարգարյանի հիփոթեկ կարգովիտուրայան կնեւորուողէ վարչարարան անդա՞ն Ռ. Արզումանյանը, Հայաստանի Լիբրանիոյ դեսպան Ս. Չախան, ՀՀ կողմի գործերի խտրիղի նախախտ լ. Մուշաղը:

Մայր Աթոռում Արամ Ա. կաթողիկոսն
ուղնորդվեց Մայր տաճարի խոնարհվելու

ման Ս. Սեղանի առջև, որ «Հայախաղի» և ավորմունքի երգեցողությունից և բարեգալստյան մարտերից հետո իր խոսքն ուղղեց ներկաներին. «Գեոորգի եւ տալիս: Լատմուն, որ այս գեղեցիկ ափրքի և հոգեպարսպ պահք շնորհեց, րկայոր Սիամանշէ պատանարկն մէջ մը արցալորի սր. հաւատարմ, հոգեհամարոր ամբերներով բրձումա՛ն Ար. Էջմիածնուն: Այս տաճարը մեզի համար պատմար տաճար մը է: Այս տաճարն մը պատմութիւնն է, մար պատմութեան կեդրանի վկայաբանն է: Սիամանշէ այս հորանքի առջև եւ ինձ աղօրքս իր քարձրպանն աւ Լատմաւ, խորդով Լատմուն, որ իմ պիտիք Կեանքաւ Հայրապետիկն պարզեմ քաշաշտով կեանքն որպէսզ եւս կարեանք վերանորոգ հաւատարմ, տեսիլքով եւ յանձնառութեամբ շարունակել իր այրեան նուիրակաւ առաքելութիւնը ազգայնորեան, կենդեալնորեան, հայրենհանրեան իր սրբապա գործուն: Այստեղ իր լուսաւիզեմն Կեանքաւ Հայրապետիւն եւ Սայր Էրոտի միարանութեան, ժողովակալանութեան եւ հայրենի մը պիտիք ժողովորին, որ Սեօն Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութիւն իր Սիարանութեամբ, ժողովակալանութեամբ, ժողովրդով, իր բոլոր կառույցներով, ամբողջակաւորեն եւ ամբարաշտեմն Սայր Էրոտ Ար. Էջմիածնի հետ է, իր առաքելութեամբ, իր առաքանութեամբ ամբողջակաւորեն լաւեցի, գործակիւն ու ազակչի:»

Կեհարանի մուտքին Արամ կարողիկյուսին դիմապորտեց Ամենայն Հայոց Գարեգին Ա կարողիկյուսը: Բարի վերադարձն քն վերջնականապես կարգապահմուն մաղթելով Կեհափառ Հայրապետին Կիլիկիո կարողիկյուս մեկ անգամ եւս շեշտեց մեկ միասնական եկեղեցու կարեւորութիւնը:

«Խորապես ազդած եմ երբայական, սիրալիր եմ օրհնակելի վերաթերմունքի համար», - իր երթակառնի հայտնեց Գառեգին Ա. Վեհափառ Հայրապետը Արամ Ա կաթողիկոսի այցն ու ներկայությունը դիտելով իրեն: Հայ Հայրապետիան Նկոնկոն միասնականության լավագույն արտահայտություն:

Նույն օրը՝ երեկոյան, Արամ Ա կաթողիկոսը վերադարձավ Ամրիկա:

ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ՀԱՅՐԱՊԵՏԸ ՎԵՐԱԳԱՐՁԱՎ ՄԱՅՐ ԱՐՈՒՍ

Սկիզբ է՝

«Անհունորեն երախտագետ եմ Աստծուն եւ փառք եւ գոհություն եմ տալիս Բարձրալիքին, որ ինձ շնորհեց վերդառնալ ի Մայր Հայրենիք եւ ի Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածին՝ չորս ամիսների բացակայությունից հետո: Այս չորս ամիսների ընթացքում, փառք Աստծո, թիֆլիսկան ան-

շուքին:

Անհանդերձ առողջությամբ ազգը պիտի լինի առողջ: Եւ ինչպես մարմնի անդամները, երբ առողջ են, մարմինն ինքն աճողությամբ առողջ կդառնա, ինչպես բջիջները երբ առողջ են, այնպես մարմինն ինքն առողջ կդառնա, այնպես եւ դուք, սիրելի հավատացյալներ, հայրենակից եղբայրներ եւ քույրեր, հոգ տարեք ձեր առողջությանը, ձեր անձերի, ձեր ընտանիքների եւ մեր մեծ ընտանիքի՝ մեր ազգի, մեր հանրապետության եւ մեր Մայր Առաքելական Եկեղեցու համար:

Աստված օրհնի ձեզ բոլորիդ»:

Օղանավակայանից Վեհափառ Հայրապետը շքախմբով ուղևորվեց Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածին:

հանգստությունը մեծավ մասամբ դարձանվեց, եւ այդտեղ ի վիճակի եմ իմ գործը շարունակելու: Բնականորեն առաջիկա ամիսներին կազմավորված մի շրջան եմ անցնելու: Առողջությունս վերականգնվելու ընթացքի մեջ է, եւ դրա համար եւ Գոհարացական աղբյուր եմ մտադրում Աստծուն:

Ընդհակառակը եմ հայտնում բոլոր այն թիվեկներին, որոնք իրենց գերագույն աստիճանի մասնագիտական ինստիտուտում եւ բարդացված վերաբերմունքով հոգ տարան եւ վերականգնեցին իմ առողջությունը: Ընդհակառակը իմ խոսքը բոլոր այն հայերին, որոնք աշխարհի չորս կողմերից՝ Հայաստանից, Եվրոպայից, Սիբիրից արեւելքից, Ճապոնից արեւմուտքից մինչեւ Հարավային Ամերիկա եւ Կանադա հեռագրերով, անմակ հերթով, հեռաձայններով, իմանք նույնիսկ անձնական այցելությամբ հայտնեցին իրենց սերը եւ կապվածությունը Հայ Եկեղեցու հանդեպ՝ իմ տկար անձի միջոցով:

Եւ ուրախացաւ նաեւ, որ մեր ժողովուրդը իսկական կապով եւ իր Եկեղեցուն, եւ այդ Եկեղեցու առաջին սպասավորին հանդեպ հարգանքը այդ անձին չի պատկանի, այդ անձը փոքր է այդ մեծ հարգանքի համար: Այդ հարգանքը կա հանդեպ այն հաստատության, որ դուք եւս մաքուր կտրեց եւ հասցրեց մինչեւ այս օրերը:

Մեր հանրապետության վստահալուրդ նախագահին, մեր կառավարությանը, մեր նվիրապետական արքունիքի գահակալներին, մեր բոլոր առաջնորդ սրբազաններին, հոգեւորականությանը, Լոնդոնի, Նյու Յորքում Միացյալ ազգություններում եւ նաեւ Վաշինգտոնում մեր պետության ղեկավարներին եւ բոլոր այն անհատներին եւ կազմակերպություններին. այս առիթով եւ զգացի, թե իրենց սերը եւ նվիրումը հանդեպ Եկեղեցու մնում է կենդանի եւ առնալիք: Մրտանց մարդուն եւ բոլորին առողջություն:

Այս շրջանին ինձ մի անգամ եւս տվողներդ, որ կյանքը Աստծո գերազանց տուրքն է մարդկությանը: Մարդը պետք է գիտնաւ իր կյանքը արժեքավորել, բայց արժեքավորման առաջին նախադասմանը մեկը առողջությունն է: Եւ եւս հաճախ աղոթեցի բոլոր նրանց համար, ովքեր անհանգիստ են իրենց տներում եւ իրավադաճեցնում: Եւ եւս ասում եմ. փարսառեա, Տէր, զգաս եւ գիհիւսանութիւնս ի ժողովուրդներն մերն, եւ շնորհես ամենեցուն կատարելապէս առողջ:

ԽՕՍԲ ԳՈՇԱՐԱՆՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՃՆՈՐԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ

Սիրելի գաղական

Հայաստանայ Առաքելական Սուրբ Եկեղեցու,

Այսօր առաւօտ 22 Օգոստոսին Աստուծոյ կամով վերադարձայ ի Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածին, որտեղից բացակայել էի անցաւ չորս ամիսներին, հիւանդութեան դաժնամով եւ դարմանումի համար մեկնած լինելով ի Մեծն Բրիտանիա եւ աղա Նիւ Եորք, ի Միացեալ Նահանգներ Ամերիկայի, որտեղ շուրջ օրուան յայնմ յարմարումի ենթարկուեցայ մասնագէտ բժիշկների կողմից: Դարմանումի ընթացքին մասնով երկու հաղորդագրութիւններով մեր ժողովուրդը տեղեկ տրեւեց առողջական կացութեան եւ դարմանումի մասին:

Վե՛մ, երբ վերադարձել եմ ինձ հոգեւոր տուրք ի Ս. Էջմիածին, գոհարանակաւ աղօթք եմ մատուցում առ Ամենաբարեւ Աստուծո, որ ինձ զօրացրեց եւ հիւանդութիւնը փարսեց: Բնականօրէն, դժոք բուսական ժամանակի կը կրօսի աղալանման կամ կազմուման ընթացքը՝ վերջնականօրէն յաղթահարելու համար հիւանդութիւնը: Վստահ եմ որ Աստուծոյ զօրութեամբ եւ բժիշկների աշխատք խմանա՝ սարութեամբ կը վերազենեմ իմ նախկին առողջութիւնը եւ առաւել աղիւնատուրութեամբ առաջ կը ճանիմ ժամանակը դարձանդիւնութեանս ի տղասատուրիւն մեր Հայաստանայ Առաքելական Ս. Եկեղեցու, մեր սիրեցեալ ժողովուրդին եւ նուիրական հայրենիքին:

Միջ զմարք եմ գզում ի Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածին, որտեղ դասու աղանձայն այս առաջին տարին խոր եւ ջերմ ընդունակութիւնները յայտնեց Հայաստանի, Լոնսոնի եւ յաւկապէս Նիւ Եորքի բոլոր այն բժիշկներին՝ որոնք իրենց մասնագիտութեան եւ բարեակամ վերաբերումի բարձրագոյն աստիճանով կատարեցին հարկ եղած բնութիւնները եւ դարմանումները, մասնատուրալ Տէր. Լու Վարքալին եւ Տէր. Բոյ Սեւրսին եւ իրենց օգնականներին:

Ընդհակառակը եւ գնահատանքի իմ խօսքը Ամերիկահայ Երեւելեան Թեմի Առաջնորդ Գեորգիոս Տ. Խաժակ Արեւոյստոյն Դասաւանդին եւ Թեմական Խորհուրդին ու Առաջնորդարանի դասօնութեան, որոնք ամբողջական եւ անձնօրէն աշխատանքով զօրակց կանգնեցին ինձ այս չորս ամիսների ընթացքում, գրեթէ անմեղեղապէս հոգաւորութեամբ:

Յատկա ընդհակառակութիւններս բոլոր այն բժիշկներին եւ անհաս բարեկամներին՝ որոնք իրենց գերագոյն կարելին ի գործ դրին յիմ լինելով անձամբ եւ յունկ բժշկական խմամբ ու բարեկամական հոգաւորութիւնը ընձայելով անկեղտոյս եւ ամբողջանումը սիրով:

Ընդհակառակը եւ գնահատանքի խօսքս ուղղում եմ բոլոր այս անձերին, որոնք Մայր Հայաստանից, Սայր Աթոռ Ս.

Էջմիածնից, բազում երկրներից, Սիբիրի Երեւելից, Ճապոնից Երեւելից, Եւրոպայից, Միացեալ Նահանգներից, Գահասայից, Հարաւային Ամերիկայից, անձնական այցելութեամբ, ճանակներով, հեռագրերով, ծաղկեփունջերով, հեռաձայնային խօսակցութեամբ իրենց սերն ու բարեկամութիւնը արտայայտեցին աղօթքով եւ բարեմաղթանքներով՝ Հայաստանի Հանրապետութեան Վեհաժողով Նախագահին եւ կառավարութեան անդամներին, Հայաստանայ Եկեղեցու Նախագահական Աթոռների գահակալներին, Թեմական Առաջնորդներին, Հայոց Հանրապետութեան դեսպաններին Լոնսոնում, Միացեալ Ազգերի Կազմակերպութիւնում (Նիւ Եորք) եւ Խաչիկանում, հոգեարարական դասում, համայնքային կազմակերպութիւններին եւ անհաս բարեկամներին, ներառյալ նաեւ ոչ հայ եկեղեցական հոգեւոր անձեր եւ միջազգային եկեղեցական եւ բարեխիտական կազմակերպութիւններ: Ընդհակառակութիւններս նաեւ բոլոր նրանց՝ հաւաստեալ այն մեր ժողովրդի գաղակներին ովքեր լուր տրեցին, առաջին կարեւոր անձամբ ինքնուրուպ ինձ հետ:

Աղօթում եմ ի խորոց սրի որ Աստուծո ձեռքից հեռացնի հիւանդութիւնը, առողջութեամբ օժիշ բոլորիդ եւ երջանութեամբ ծաղկեցնի ձեր կեանքը: Թող ներողամիտ լինեն նրանք՝ որոնք նամակներին եւ հեռախօսներին անկարելի եղաւ անձամբ դասախոսել, անհանգստութեան հետեւանով: Թող իմ այս հրաշալիսային խօսքի մէջ գտնեն իրենց ազգի մարդկաների իմ ընդհակառակական զգացումները:

Սիրելի,

Անցաւ չորս ամիսներ անձնական իրադրական առողջութեան տեսլից եղանակով, ծանր տեսիլ ինձ համար. Առիթներ ունեցաւ փորձառութեան լույսի սակ անդրադարձաւոր առողջութեան առաջնահերթային կարեւորութեան: Կեանքը բանկալին տուրք է Աստուծո մեզի ընծայում: Չայն իմաստօրէն եւ երջանկաբար աղիւն ունախաղայնանեցի մեկն եւ ի հիմնականը առողջութիւնը:

Յանկանում եմ Ձեզ բոլորիդ լիազոր եւ տեսական առողջութիւն, որդեկալ կարեւոր ձեր դասաւորութիւններ լիալին կատարել, առաւելագոյն արդիւնատեւութեամբ, թէ անհասական, թէ ընդհանրական, թէ եկեղեցական եւ թէ ազգային համայնական մակարդակների վրայ:

Ողջ լեւոյ ի Տէր, զօրացեալ ընդհոխ Սուրբ Հոգայն, եւ յաւիտ օրինակ ի Մե՛ն. ամեն.

**ԳԱՐԵԳԻՆ Ա
ԿԱՌՈՎԻԿՈՍ ԱՄԵՆԱՅՆ
ՀԱՅՈՑ**

22 Օգոստոս, 1998

Սայր Աթոռ Ս. Էջմիածին

«Եւ ցանկանում եմ այս առիթով, որ մենք իբրեւ Մայր Աթոռի միաբանություն, եպիսկոպոսական դասով, վարդապետներով, արքայականներով, Հոգեւոր ճեմարանի սաներով, քահանա հայրերով, աշխարհական օգնականներով կարենանք նվիրել այն տեսլիքին, որ այս Աթոռին վերջին պայմանականությունն պիտի լուսն: Ժողովուրդի սպասումը այս Աթոռից մենք չենք կարող թողնել անպատասխան, ու հետեւաբար, եկեք, եղբայրներ, հոգեւոր փոխելու եւ առավել եւս եկեղեցական, գոտ հոգեւոր, բարոյական դաստիարակության գործը մեր ժողովրդի նկատմամբ մեր գոյության իմաստ: Այդ գործը պարտականությունն էր ձեզ, մենք ենք, մեր երկրամբ, մեր նկատմանական կոչումով, մեր գոյությամբ: Եւ հետեւաբար, եւս մարդուն եմ ձեզ բոլորիդ ուս եւ կարողություն, որ այդ առաքելությունը միասնաբար տանեք, համեմաշխաբար, փոքրիկ հաշիվներին, ճոճի-ճոճի մտածումներին վեր կենանք եւ այդ առաքելության լույսի տակ դիտենք մենք զմեզ եւ մեր գործու-

նությունը»,- ասաց Վեհափառ Հայրապետը:

Նորին Սրբություն Գարեգին Ա կաթողիկոս շնորհակալություն հայտնեց Վահակալ խորհրդին՝ Վահակալ խորհրդի ատենակալ տեղապետ սրբազանին՝ Տ. Ներսէս արք. Պոպայանյանին ու բոլոր անդամներին, որոնք Վեհափառ Հոր բազմալուսնային ամսիներին նվիրումով տարան Սայր Աթոռի ընթացիկ գործերը:

«Թող Աստված իրենց զորացնի, այս իմ Աթոռը չէ, այս մեր Աթոռն է՝ բոլորիդ: Ուստի բող Աստված ծաղկեցնի այս Աթոռը եւ պարգեւի մեր միաբանությանը եւ մեր Հոգեւոր ճեմարանին նորանոր պարգեւներով, եւս առավել եւս արդյունագործություն Տիրույթ այսին մէջ, հայ ժողովրդի կյանքին մեջ ի մայր Հայաստան եւ ի սփյուռն աշխարհի: Ամեն»,- ավարտեց խօսքը Վեհափառ Հայրապետը:

Այս շրջանի ուղեկցությամբ Ամենայն Հայոց կաթողիկոսը ուղևորվեց դեպի Վեհարան:

ՄԵՄԵՆ ԴԻՎԵՆ ՄԵՄԵՆ ԱՄԵՆ

ՎԱԽՃԱՆՎԵՑ Տ. ՇԱԿՈՐ
ՔԱՇԱՆԱ ԿՅՈՔՉՅԱՆԸ

Ն. Ս. Օ. Տ. Տ. Գարեգին Ա Ամենայն
Հայոց կարողիւթոր, օգոստոսի 18-ին Ն-
յի Յորրոքն առնելով Միջին Գերմանիա-
յի հայ համայնքների հոգեդոն իրիվ, Հ-
յաստամայոյ Եկեղեցւոյ բազմամյա ս-
լաւատար Ե. Հակոբ բաւհան Երրորդին
մահական յուրը, տեղի հոգի անժամանակ
մահական արիւթով ցալկացական հեռա-
գիր հղեց Գերմանիայի հայոց առաջ-
նորդ Ե. Գարեգին արքեպ. Քերթնյանին
ի հանգուցայի բնտանիքի անդամնե-
րին:

Հնուագրում մասնավորապես ասվում է.
«Գերմանիո Առաջնորդարանի Դիվա-
նից խոր ցավով իմացանք առակնկալ
մահվան մասին, սրտապի տագնալի
հետևանքով, Արժանազատիվ Տ. Հակոբ
Ավագ Ժին. Կոլլյանի հոգատար հովիվ
Միգին Գերմանիայի Հայոց համայնքնե-
րի:

Ս. Էջմիածնի խորանների առաջ արտե-
նավուն աղորոքող են հանդիսացել Տեր
հոր եղբայր խաչադրության և ընտանիքի
անդամների մխիթարության համար:
Թող Բարին Աստված ընդունի նրա ծա-
ռայության հոգին երկրին արքայության
մեջ, և Սուրբ Հոգին մխիթարություն
պարգևի հաւուկապետ երեցկնոջ և իր
հոտի բոլոր անդամներին հեռավորաց և
նիտակորաց:

Ս. Էջմիածնի Մայր Տաճարում, Կիրակի Օգոստոսի 23-ին, հավարտ Ս. Պատարագի կկատարվի հատուկ հոգեհանգստյան պաշտոն:

Հիշատակն արդարոց օրհնութեամբ ե-
ղիցի, ամեն»:

ԳԱՐԵԳԻՆ Ա
ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ԱՄԵՆԱՅՆ
ՀԱՅՈՑ

Հանուն Մայր Աթոռի միաբանության
և վանքի պաշտոնության՝ Տ. Հակոբ
քահանա Կոթրչանի ընտանիքին նրա ա-
նաժամանակ մահվան առիթով ցավա-
կցական հեռագիր հղեց նաև Մայր Աթոռ-
ի ղեկավարման Տ. Ներսես արքեպիսկո-
պոս Պողոսյանին:

Տ. Հակոբյանը ավագ քահանա էլեկտրոնային ծնվել է 1938թ. Բելյուրովում՝ Կիլիկիայի Միս քաղաքից Բելյուր գաղթած ընտանիքում: 1946 թ. համգույցյալի ընտանիքը տեղափոխվում է Հայաստան: 1956 թ. ա-

վարտելով դպրոցը՝ պատանի Հակոբը ընդունվում է Մ. Էջմիածնի ինգերոյ ճեմարան, որը հայոտիոյանը Բաբսրտելի 1961թ.՝ երցանկաիիտակ վագգեռն Ա կարտիկիտի տմերիտույանը մեկնում է Ռոտաց պարտիարարանը։ Չագրտակի ակադեմիան, որ մեկ տարի Ռոտաց լեզվի իմացույան խորացմանը զուգընթաց տանմնում է մասն միջերեցեական հարարերտույունների արկայունման պարտավորույունները։ Արկա ընդունվում է Մոսկվայի համադարարի պատմույանն է հնագիտույան բաժնի, որն է ակարտում է 1966թ. դիպումային աշատանքի ճյուր ուննալով «Ռոտարարական պատմույունն է հայկական հարցի ծագույուն Ռ Քեռիին կոնգրետ» բեման.

1967թ. Հակոբ սարկավազն ընդունվում է Խորհրդային Միության Գիտությունների ակադեմիայի Խորհրդային Միության միջազգային հարաբերությունների բաժինը: 1968թ. Վազգեն Ա կարողիկեսի հրավերով ստանձնում է Մայր Աթոռի փոխիդիվանապետի պաշտոնը եւ 7 տարի շարունակ բարեփոխություններ կատարում էր պարտականությունները:

1973թ. Կենսափառ Հայրապետի առաջարկով ձեռնադրվում է քահանա եւ ընտանիքի հետ միասին մեկնում Հնդկաստան՝ որպես հիդրաքանյ գաղութի հոգեդր հովիվ եւ Կալկաթայի Մարդասիրական ճեմարանի դասախոս։ 1978-81թթ. վարում է մանւ ճեմարանի տնտւոյի պաշտոնը։

1982թ. տեղի հայրը վերադառնում է Մայր Աթոռ Եւ տանձնում Էջմիածնի Ս. Հռիփսիմե եւ Ս. Եղափապ վանքերի վաճառատնությունը: Նույն տարին մեկնում է Լիբանան՝ տանձնելու իրենցիկ իրավւ պաշտոնը եւ դասավանդելու տեղի բարեգործական դպրոցներում, սակայն պատերազմի պատճառով վերադառնում է հայրենիք:

1985թ. Վեհափառ Հայրապետի հրահանգով մեկնում է Գերմանիա եւ ստանձնում Էյլմի եւ Հյուսիսային Գերմանիայի հոգեւոր հովվի պարտականությունները, ուր 7 տարի ծառայելուց հետո տեղափոխվում է Ֆրանկֆուրտ՝ որպէս տոնի հայ համայնքի հոգեւոր հովիվ:

ՄԱՍԻՆ ԴԻՎԱՆԻ ՄԱՍԻՆ ԱՊՈՒՐ

«ԷՋՄԻԱԾԻՆ», ՀՈՒԼԻՍ, 1998

Լույս է տեսել Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածինի պաշտոնական «Էջմիածին» ամսագրից այս տարվա հուլիսյան համարը, որը պկվում է Պաշտոնակերպության տոնին՝ եւ օրվա խորհրդին՝ համահունչ խմբագրականով, որին հաջորդում են պաշտոնական տեղեկություններ, Ամենայն Հայոց կաթողիկոս Ն. Ս. Օ. Տ. Տ. Գարեգին Առաքինի օրհնության գիրն Աջափնյա բեմին առաջնորդ Ս. Պարգեւ եպս. Մարտիրոսյանին՝ Շուշիի Ամենափրկիչ եկեղեցու եւ Գուգարաց բեմի առաջնորդ Ս. Սեդրակ եպս. Չուլազյանին՝ Իջեանի Ս. Ներսէս Շնորհալի եկեղեցու օծման աղյուսը։

Կրոնաբանասիրական բաժնում հրապարակված են Տ. Ներսես արքեպս. Պոգապալյանի, Տ. Սիքալեյ ծ. վրդ. Աջապահյանի, Տ. Արշակ արք. Խաչատրյանի քաղղգները, կրոնաբարոյախոսական մ-

ՆԱԽԱՊԱՏՐԱՍՏԿՈՒՄ Է «ՀԱՅ ԵԿԵՂԵՑՈՒ ԳԱՆՁԵՐԸ»
ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԵՍԸ ՖԻՆԼԱՆԴԻԱՅՈՒՄ

1700-ամյակի տոնակատարությունները շրջանակներում 1998 թվականի աշունը խինգանդիայի մայրաքաղաք Հեյֆինկիի Արվեստի և դիզայնի բանգարանում կրթական «Հայ Եկեղեցու գանձերը» ցուցահանդեսը: Այն կազմակերպելու միասնաձեռնությունում տաանձնել է ֆիննական «Ռ-Հ-Կոմսուրյուսմե» ՄՅԸ: Այս տարվա փետրվարին ֆիննիայի գործադիր տնօրեն լարն. Հելկի Լախեմյայի և Մայլա Մրոոի ղիվանապետ գերաշնորհ Տ. Ներսես արք. Պոլսապալային միջև վեհափառ Հայապալային օրհնության քերական կարգադրությանը ստորագրվելով լախատմանքին պայմանագրի ցուցահանդեսի կազմակերպման մասին:

Օգոստոսի 20-ին Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածին ժամանակեցին «ԻՀ-Կոմսոմոլ»-ում» ֆիրմայի գործադիր տնօրեն Հե. Կի Լախեյանն և նույն ֆիրմայի Մոսկվայի մասնաճյուղի տնօրենը՝ Դրոսե ընդունեց Մայր Աթոռի դիվանագետ Ս. Ներսես արք. Պոպադպայանը։ Ջերմ գրույցի ընթացքում արք. Հ. Լախեյանն արձագանք հորը մանրամասն ծանոթացրեց ցուցահանդեսի կազմակերպման աշխատանքների՝ ֆինանսիկայում կատարվող մասի հետ, ներկայացրեց իրենց ծրագրերը ցուցահանդեսի ընթացքում կայանալու փնթզումների, բացման արարողության և այլ մանրամասների հետ։ Դրք. Հ. Լախեյանն արձագանք հորը համաձայնեց ֆիրմայի հետ ֆինանսական հարաբերությունների հետ։

նց Տնրկույի եւ համայն ֆինանդիայի
Լիւորեալան Եկեղեցւոյ իոդեալոյ առաջ-
նորոյ իրաւէրը՝ հասցեարկած Մ. Ս. Օ.
Տ. Տ. Գ-արեգին Առաջին Ամենայն Հայոյ
Կաթողիկոսին, որով Հնախառն Հայրա-
պետը իրաւիկըմէն է մասնակցեցել ցու-
ցահանդէսի բացմանը եւ հյուրընկալվե-
նալ ֆինանդիա Լիւորեալան Եկեղեցւոյ
առաջնորդի մօտ:

Այնուհետև հյուրերը եղան Մայր Ար-
դի բլուրը թանգարաններում, ուր տեղա-
կազմված են Ֆինլանդիայի ցուցահանման
սի համար նախատեսված կյուրերը, ծե-
մնորսական դղանգ փնակին, պատմությա-
րը: Յուզահանդեսում ընդգրկված է 82
ցուցահանմունք, որոնք հիմնականում կրկ-
նում են Սոսկվայում և Աբեներքում կա-
պակերված ցուցադրանքի կյուրերը:
Ֆինլանդիայում ցուցադրվելիք մյուսը-
րից նորություն են ռուսական եկատերի-
կա երկրորդ կայսրուհուն կողմից Սիմոն
Երեանցի կաթոլիկոսին կողարկված ճ-
վերները, 1837 թվականին հնդկահայոց
կողմից Մայր Աթոռին միավորված հայուս-
պետական գահը ե այլն:

Հյուրերն այցելեցին նաև Մ. Գեղարդի
վանք, եղան Սեանա կղզու: Նրանց ու-
ղեկցում էին ցուցահանմանքի պատաս-
խանատուներ Մայր Աթոռի տնտես-
ական բաժնի վարիչ Է. Թաթուկյանը ե
թանգարանների գեղարվեստական ղե-
կավար Մ. Անտոնյանը:

ՀԱՂԱՎԱՅՑՑ 1. Կանոն, օրենք: 2. Հանրապետության անվան: 3. Պաշտոնի մաս: 4. Ծագագրական գծան: 5. Տրվողականի եղևիտությունն րազ: 6. ... հավատ, սեր: 8. Ամի, որով սկզբում էր տարին ինն հաշվական տոմարով: 11. Հոմերոսի գրեմները: 14. Սարգիսյանի հաշտուտի այն մասը, որը կրում է նախ տալն. 15. Պատույնի Սերգիսյանի արեւելքը: 17. եղևիտական մայրաքաղաք: 18. Հայն տեսակ: 21. Միջնադարյան հայ իրավագիտ, վարդապետ, 13-րդ դարի հայ ճարտարի իշխան Ջաքարյան տոհմից: 24. Մոտիկ կառուցված եղևիտյանից: 25. Գեղամացի աշխարհապետի տոմարագետ, մարմնավիճակ, տիրապետի: 32. Ջուրին դաշտ: 33. Եղևիտյան գործածվող գրերից մեկը: 35. Լեւ Ջիրակի դաշտի մաս: 38. Ամենամեծ գետը Ջիրակյանից: 39. Հին եղևիտական մայրաքաղաքներից: 40. Հայտը Պարսկաստանում: 42. Հայտը պե- տությունը Հին Հունաստանում: 43. Գեւ Սյունիքում: 45. Լավահանգստային քաղաք Կիլիկիայում: 46. Ոյս, քին: 47. Ջիրակյանի ճարտարի տաղան: 48. Կրուն- քի իրականացման:

ՆԱԽՈՐԴ ՀԱՄԱՐԻ ԺԱՄ
ՊԱՏԱՄԻԽԱՆ, Ն.Է.ՐՐ

ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԱՐՈՍ
ՎԱՅՐԵՐ

1. Դպիւն:
2. Աղթամար:
3. Վաղարշապատ:
4. Արգինա:
5. Թափրուր:
6. Հոռմկլա:
7. Անի:
8. Սիս:

ՔՐԻՍՏՈՆԵԱՅ ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Կոնսկան, մեակութային, լրացական երկաթաբաթեր
Հիմնադիր՝ Մայր Աթոռ Սուրբ Եղիշածին
Հրատարակիչ՝ Ս. Եղիշածին Բրիտանական դաստիարակության ե
 Բարոցություն կենտրոն

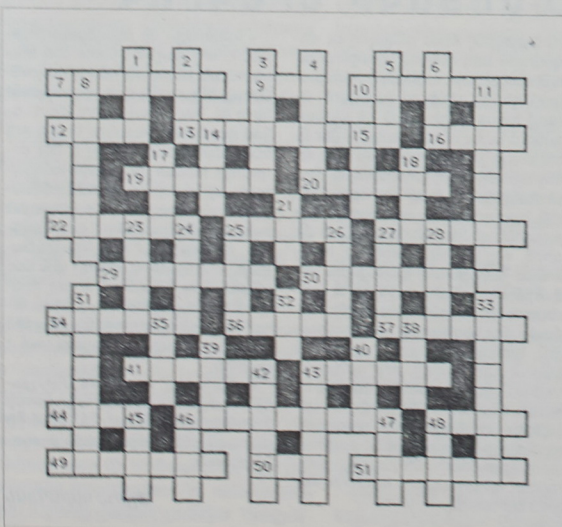
Գլխավոր խմբագիր՝ Կարեն Մաթևոսյան
 Խմբագիրներ՝ Մարատ սարկավազ Գափոյան, Ավեն Ավեսիսյան,
 Լառե Լավանսարզ
 Էջադրում եւ համակարգչային ծառայություն՝ Էլվիրա Դովանյան,
 Ժաննա Մաթևոսյան
 Գրքնոման մուտքստան՝ 624

Խմբագրության հասցեն՝ ֆ. Վաղս
Զրիստոնեական դաստիարակության ե
Հեռախոս՝ (8+259) 56780
Արհեստություն կառարելիս հղում
դարձադիր է:

ՄԱՅՐ ԱԹՈՒ Ս. ԷԶՄԻԱՃՆԻ ՏՊԱՐԱՆ
Աստիճանային է տղազուգային 26.08.98

Տղախանակը՝ 1600

၄၅၆၈` 50 ကယပ်

ՀՈՐԻԶՈՆԱԿԱՆ

7. Տալանակ, որի մեջ պահվում են խոյուն ու կերորեն: 9. Հայտատանք մայրաքաղաքներից: 10. Ռուս նշանավոր գործավար: 12. Գլավորի դպրոցի խոհանարարի: 13. Ստաբլդ գինեվան: 16. Գավար, որի մեջ Մ. Պատարապի ժամանակ լցվում է Սուրբ Կոռնորի գինին: 19. Հայ թո՛ղխալ: 20. Արքանի որդին: 22. 9-10-րդ դդ. կարթրիկոսանքստ վայր: 25. Սուրբ զինվոր: 27. Հայշախտ բաղար Պարսկաստանում: 29. Կրոնավորի երկար սեւ գլեւտ, որը կոչվում է նաեւ կապ: 30. Կրոնական շարժում Սեփանստանում: 34. Ճառ, որն ըստ ինն իույնյնի օմնել է Արեւմտ Պարսպ: 36. Գլախի գետեղից: 37. Միջնադարյան ճշգրտագր եաճաճաբարան: 41. Առաքյալ: 43. Մամիկոնյանների տոհմական ամրոցը: 44. Զապար, որտեղ Զոսմա կառարպեց Իր առաջին իրաշաղգործությունը: 46. Մ. Աստվածածին մեծեղուն եւ երկիրն համարաճվելու տունը:

48. Մեղմ քամի: 49. Հրեշտակապետ:
50. Գրիգոր Դ կաթողիկոսի մականուն:
51. Հայ միջնադարյան մատենա-
գիր և աստվածգիր հեղինակ:

Կազմեց Աճի ՄԱԹԵՒՈՍՅԱՆԸ